

Raport
Zespołu Oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 19 – 21 marca 2010 r.
w Instytucie Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej
dotyczącej oceny jakości kształcenia na kierunku zarządzanie
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia

Informacje wstępne.

1. Skład Zespołu Oceniającego.

Wizytację przeprowadził Zespół Oceniający PKA w składzie: prof. dr hab. Adam Szewczuk (przewodniczący, ekspert PKA), dr hab. Mieczysław W. Socha (sekretarz PKA), prof. dr hab. Stefan Wrzosek (ekspert PKA), Artur Gawryszewski (ekspert PKA), Monika Adamczyk (przedstawiciel PSRP, ekspert PKA).

2. Krótką informacją o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Członkowie Zespołu poprzedzili wizytację zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z Władzami Uczelni prowadzącej oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez Władze Uczelni, a także dodatkowe, o przedstawienie których zwrócono się w trakcie wizytacji, przeprowadził hospitacje i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, a także przeanalizował wylosowane prace dyplomowe.

Raport został opracowany na podstawie przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału oraz jego pracownikami

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów.

Politechnika Koszalińska jest publiczną szkołą wyższą, posiadającą osobowość prawną, a nadzór nad nią sprawuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Została utworzona na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1968 r. (Dz. U. Nr 18, poz. 115), jako *Wyższa Szkoła Inżynierska*, która na mocy ustawy z dnia 4 lipca 1996 roku o zmianie nazw niektórych wyższych szkół inżynierskich (Dz. U. Nr 100, poz. 463) otrzymała nazwę *Politechnika Koszalińska*. Siedzibą uczelni jest Koszalin. Uczelnia działa na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* oraz Statutu Uczelni.

Misja, jako zbiór celów kierunkowych realizowanych przez władze Politechniki Koszalińskiej, w której w ramach działalności dydaktycznej Instytutu Ekonomii i Zarządzania jest m.in. realizowany kierunek „*zarządzanie*”, inspirowane troską o rozwój wartości etycznych wśród całej społeczności akademickiej. Uczelnia stara się to czynić poprzez podmiotowe, pełne szacunku traktowanie studentów, osobisty przykład nauczycieli akademickich, a także zapewnienie kontaktu z aktualnymi trendami współczesnej myśli ekonomicznej, jakże ważnej dla wielokierunkowego rozwoju osobowości absolwenta wyższej uczelni.

Misją Politechniki Koszalińskiej jest kształcenie społeczeństwa, prowadzenie badań naukowych, wdrażanie wyników badań do gospodarki oraz udział w życiu społecznym, zapewniające Uczelni przyczynianie się do rozwoju regionu, kraju i świata, a absolwentom zdolność do wypełniania funkcji zawodowych i społecznych przez całe aktywne życie. Politechnika Koszalińska, uznając za podstawowe zasady humanizmu i tolerancji światopoglądowej, wolności i niezależności prowadzenia badań naukowych, równości dostępu do kształcenia dla wszystkich grup społecznych, przyjmuje na siebie obowiązek nieustannego dostosowania i unowocześniania oferty badawczej, dydaktycznej i kształcenia ustawicznego w zgodzie z tymi zasadami oraz rozwojem technicznym, kulturowym, potrzebami rynku pracy, gospodarki oraz zasadami współpracy regionalnej i krajowej.

Politechnika Koszalińska posiada własną strategię działania i rozwoju, stanowi ona w dużym stopniu konkretyzację misji Uczelni. Kierunkowe cele strategiczne mają charakter wieloaspektowy i dotyczą m.in.:

1. Objęcia działalnością rekrutacyjną obszaru Polski północnej i północno – zachodniej.
2. Stworzenia specjalizacji naukowych charakterystycznych dla Uczelni.
3. Utworzenia sześciu silnych podstawowych jednostek organizacyjnych – wydziałów.
4. Zapewnienia pełnej akademickości uczelni.
5. Zapewnienia jakości kształcenia gwarantującego pozycję konkurencyjną.
6. Zbudowania bazy materialnej dla potrzeb kształcenia i badań.
7. Rozwinięcia struktury IT do poziomu umożliwiającego dostęp do krajowych i światowych źródeł informacji oraz prowadzenie kształcenia w systemie e-learning.
8. Ugruntowania demokracji akademickiej.
9. Wzrostu oddziaływania wychowawczego na studentów.
10. Osiągnięcia przez Uczelnię pozycji silnego ośrodka opiniotwórczego.
11. Unowocześnienia zarządzania Uczelnią.
12. Zwiększenia harmonii współdziałania i więzi wewnętrznych środowiska akademickiego.

Na terenie Polski północnej i północno-zachodniej Politechnika Koszalińska jest największą szkołą wyższą. Na 21 kierunkach studiów kształci ponad 10 000 studentów, a jej wiodąca rola na lokalnym rynku edukacyjnym jest znacząca. Region koszaliński potrzebuje ekonomistów dobrze wykształconych, a Instytut Ekonomii i Zarządzania wychodzi naprzeciw tym oczekiwaniom.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa.

Organy Uczelni oraz Wydziału zostały powołane zgodnie z przepisami wewnętrznymi Uczelni. Z okazanych dokumentów wynika, iż aktualny skład Senatu Uczelni nie jest zgodny z przepisami art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. W skład Senatu wchodzi 51 osób w tym 9 przedstawicieli studentów i 1 przedstawiciel uczestników studiów doktoranckich, a więc udział przedstawicieli studentów i doktorantów w Senacie jest mniejszy niż 20%. Posiedzenia Senatu zwoływane są przynajmniej raz w miesiącu, co jest zgodne ze Statutem Uczelni.

Analiza dokumentacji wykazała, iż Senat wywiązuje się z obowiązków ustawowych określonych w **art. 130 ust. 2 ustawy (Uchwała Senatu Politechniki Koszalińskiej z dnia 16 listopada 2005 r. w sprawie wymiaru zajęć dydaktycznych, zasad obliczania godzin dydaktycznych i rozliczania czasu pracy nauczycieli akademickich oraz finansowania wynagrodzeń za niektóre prace wykonywane przez pracowników Politechniki Koszalińskiej)** oraz **art. 169 ust. 2 (Uchwała nr 29/2008 Senatu Politechniki Koszalińskiej z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie zasad rekrutacji na I rok studiów pierwszego i drugiego stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym w Politechnice Koszalińskiej w roku akademickim 2009/2010).**

Rektorem Uczelni jest prof. dr hab. inż. Tomasz Krzyżyński wybrany przez Kolegium Elektorów Politechniki Koszalińskiej do pełnienia funkcji Rektora na czteroletnią kadencję rozpoczynającą się 1 września 2008 r. a kończącą dnia 31 sierpnia 2012 r.

Rektor zatrudniony jest w Uczelni na podstawie mianowania z dnia 1 stycznia 2007 r. na stanowisko profesora zwyczajnego. Uczelnia stanowi jego podstawowe miejsce pracy.

Analiza dokumentacji wykazała, iż zakres decyzji podejmowanych przez Rektora jest zgodny z jego ustawowymi oraz statutowymi kompetencjami (*Rektor przesłał pismem do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Sprawozdanie z działalności Uczelni za rok akademicki 2008/2009 które zostało zatwierdzone Uchwałą nr 40/2009 Senatu Politechniki Koszalińskiej z dnia 16 września 2009 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania Rektora z działalności uczelni w roku akademickim 2008/2009*).

Rektor kieruje Uczelnią przy pomocy trzech prorektorów: ds. kształcenia – prof. dr hab. inż. Witolda Gulbińskiego, ds. studenckich, organizacji i rozwoju – prof. dr hab. inż. Przemysława Borkowskiego oraz ds. nauki i współpracy z gospodarką prof. dr hab. inż. Tadeusza Bohdala.

Dyrektorem Instytutu Ekonomii i Zarządzania jest prof. dr hab. Grzegorz Spsychalski powołany przez Rektora na czteroletnią kadencję tj. od dnia 1 września 2008 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r. Zgodnie z przepisami art. 76 ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* Dyrektor jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscem pracy (na podstawie mianowania z dnia 1 października 2009 r.).

Statut Politechniki Koszalińskiej, Regulamin Studiów, Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Politechniki Koszalińskiej oraz system odpłatności za usługi edukacyjne w Politechnice Koszalińskiej, zostały przeanalizowane pod względem merytorycznym z ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Wyżej wymienione dokumenty uzyskały pozytywną opinię Parlamentu Studentów PK oraz są zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Umowa o odpłatności za studia spełnia kryteria art. 160 ust 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Uczelnia nie pobiera tym samym żadnych opłat dodatkowych wynikających z procesu studiowania.

Załącznik Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów uczelni.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych.

Kierunek **zarządzanie**, obok ekonomii oraz finansów i rachunkowości prowadzony jest w Instytucie Ekonomii i Zarządzania. W jego ramach wydzielono osiem zakładów, spośród których dwa – Zakład Marketingu i Zakład Zarządzania - w sposób bezpośredni zajmują się problematyką zarządzania. Pierwszy zatrudnia 1 pracownika samodzielnego i 8 niesamodzielnych, drugi - 3 profesorów zwyczajnych i 12 doktorów i magistrów. Wydaje się, że na obecnym etapie rozwoju podstawowe potrzeby kierunku *zarządzanie* zapewnione są w ramach istniejącej struktury organizacyjnej Instytutu w wystarczającym stopniu.

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

Tabela nr 1.

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	Uczelni	jednostki	Uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	6496	1665	111	-

Studia niestacjonarne	3979	1053	-	-
Razem	10475	2718	111	-

Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych nie jest mniejsza od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych. Studenci studiujący w formie stacjonarnej (nie uwzględniając uczestników studiów doktoranckich) stanowią 62% ogółu. W Instytucie Ekonomii i Zarządzania studenci studiów stacjonarnych stanowią 61% ogółu studentów.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Instytut Ekonomii i Zarządzania prowadzi kształcenie na trzech kierunkach studiów:

- ekonomia – studia I i II stopnia oraz jednolite studia magisterskie,
- *zarządzanie* – studia I stopnia (Uchwała Senatu Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Koszalinie z dnia 24 marca 1993 r. w sprawie utworzenia kierunku studiów – zarządzanie i marketing) oraz studia II stopnia (Uchwała Nr 27/2008 Senatu Politechniki Koszalińskiej z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie utworzenia studiów II stopnia na kierunku „zarządzanie”)
- finanse i rachunkowość – studia I stopnia (Uchwała nr 4/2007 Senatu Politechniki Koszalińskiej z dnia 17 stycznia 2007 r. w sprawie utworzenia nowego kierunku studiów na Wydziale Ekonomii i Zarządzania)

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Tabela nr 2.

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		Stacjonarnych	Niestacjonarnych	
I Stopnia	I	161	63	224
	II	93	46	139
	III	78	71	149
	IV	-	-	-
II Stopnia	I	54	73	127
	II	48	80	128
Razem		434	333	767

Studenci studiów stacjonarnych stanowią 57% wszystkich studentów studiujących na kierunku „zarządzanie” na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Instytut Ekonomii i Zarządzania, nie prowadzi studiów trzeciego stopnia. Udział studentów kierunku „zarządzanie” w ogólnej liczbie studentów Politechniki Koszalińskiej jest niewielki i wynosi aktualnie 7,3%. Wynika to z faktu, iż kierunek ten jest młody i zdobywa sobie dopiero pozycję na lokalnym rynku. Perspektywy wzrostu zainteresowania tym kierunkiem studiów sprawiają, iż nie ma zagrożenia dla jego kontynuowania.

Uczelnia posiada korzystne warunki do oferowania szerokich możliwości w studiowaniu wielu kierunków studiów. Fakt przekroczenia liczby 10000 studentów jest bardzo wymowny. Jest też miejsce dla kierunku „zarządzanie”, Instytut Ekonomii i Zarządzania aktualnie realizuje studia na poziomie I i II stopnia. Stale rosnący popyt na ten kierunek studiów (wyraźny) dobrze rokuje na przyszłość.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja.

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta.

- 1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia, tj. czy zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne, które uzyskają absolwenci odnoszą się do wiedzy, umiejętności i postaw, w tym umiejętności stosowania w praktyce zdobytej wiedzy, dokonywania ocen i formułowania sądów, komunikowania się z otoczeniem, kontynuacji kształcenia przez całe życie, a także czy przewidziano udział pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz uwzględniono potrzebę dostosowania kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy.

Opis sylwetki absolwenta studiów I stopnia na ocenianym kierunku zgodnie z zasadami Procesu Bolońskiego obejmuje charakterystykę wiedzy, umiejętności i postaw. Tym ostatnim poświęcono najmniej uwagi, ale za podstawowy cel kształcenia uznano „przyjęcie przez absolwentów twórczych postaw wynikających z ustawicznego doskonalenia wiedzy, inicjowanie i wdrażanie innowacyjności i zmian organizacyjnych oraz podejmowanie racjonalnych decyzji”. To jedyna wzmianka o postawach. Można w tym zapisie dostrzec objawy przekonania, że postawy twórcze mogą się opierać tylko na wiedzy, że nie wymagają metodycznego kształtowania.

W dalszej części charakterystyki sylwetki absolwenta wymieniono szereg obszarów kształcenia wiedzy, a zwłaszcza umiejętności, z którego można wnosić, że absolwenci będą szczególnie dobrze przygotowani w zakresie marketingu, zarządzania zasobami ludzkimi oraz podstawowych technik komputerowych. Wyraźnie zaakcentowano też umiejętności niezbędne do zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. To zdaje się nadawać temu kształceniu pewną specyfikę, zgodną z cechami regionu i mocnymi stronami Politechniki. Pozostaje to także w zgodzie z zasadniczą częścią opisu potencjalnych miejsc pracy (stanowiska samodzielne i menedżerskie średniego szczebla w krajowych i zagranicznych przedsiębiorstwach, a także tworzenie własnych firm). Mniej uzasadnione wydaje się twierdzenie o przydatności absolwenta do pracy w administracji rządowej i samorządowej.

W opisie sylwetki absolwenta studiów II stopnia mocno zaakcentowano umiejętności projektowania oraz analityczno-diagnostyczne, np. projektowania procesów produkcyjnych i usługowych, analiz podstawowych zjawisk gospodarczych i turbulentnego środowiska zewnętrznego, oceniania indywidualnych i grupowych zachowań organizacyjnych pracowników. Deklaruje się też znajomość języka angielskiego na poziomie B2. Poza sformułowaniami ogólnymi nie umieszczono w tym opisie żadnych oryginalnych deklaracji dotyczących wiedzy i brak wzmianek o postawach absolwentów. Potencjalne miejsca pracy to stanowiska kierownicze i specjalistyczne w przedsiębiorstwach, instytucjach publicznych i jednostkach samorządu terytorialnego oraz własna działalność gospodarcza.

Opisy są niezbyt spójne, zawierają szczegóły, których przystawanie do ogólnej koncepcji nie zawsze jest jasne, a bardziej przypomina wymienianie niektórych umiejętności i niektórych wycinków wiedzy. Wyraźnie jednak widać zamiar kształtowania umiejętności praktycznych, w tym

formułowania ocen, projektowania działań, komunikowania się i negocjowania. Poza przygotowaniem absolwentów studiów I stopnia nie sformułowano jednak zamiaru rozbudzenia nawyków kształcenia ustawicznego. Nie ma też sygnałów o udziale potencjalnych pracodawców w formułowaniu koncepcji programowych. Ponadto opisom tym nie nadano rangi obowiązującego dokumentu, na podstawie którego miałyby być kształtowane plany i programy studiów.

W charakterystykach sylwetek absolwenta przewidziano następujące specjalności:

na studiach I stopnia:

- zarządzanie przedsiębiorstwem,
- zarządzanie marketingowe,
- biznes turystyczny,

na studiach II stopnia:

- zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem,
- zarządzanie produkcją,
- zarządzanie usługami,
- zarządzanie zasobami ludzkimi.

Ten zestaw specjalności nie wzbudza zastrzeżeń z punktu widzenia zgodności z ocenianym kierunkiem studiów i podstawowymi cechami sylwetek absolwentów.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad rekrutacji na studia II stopnia.

Zasady przyjęć na studia I i II stopnia regulują stosowne uchwały Senatu Politechniki Koszalińskiej. Przyjęcia na studia I stopnia odbywają się na podstawie konkursu świadectw maturalnych (nowa matura) lub dojrzałości (stara matura). Podstawą listy rankingowej są łączne liczby punktów z egzaminu maturalnego/dojrzałości, a w razie identycznej liczby punktów decyduje liczba punktów za przedmioty preferowane, do których na ocenianym kierunku należą: język polski, język obcy nowożytny, geografia, historia i wiedza o społeczeństwie. Za przedmioty zdawane w wersji rozszerzonej (nowa matura) kandydat dostaje liczbę punktów podwyższoną w stosunku do wpisanej w świadectwie – pomnożoną przez 1,5 (w roku 2009/2010) lub 2 (w roku 2010/2011). Zasady te można ocenić jako dobre, choć nie oznacza to identycznego traktowania osób zdających egzamin maturalny/dojrzałości w różnym czasie, jednakże wobec wielu zmian formuły tego egzaminu zaistniałych w ostatnich latach nie wydaje się osiągalne.

Podstawą rankingu kandydatów na studia II stopnia jest ostateczny wynik studiów I stopnia (ocena z dyplomu). W razie jednakowych ocen o przyjęciu decyduje średnia arytmetyczna wszystkich ocen końcowych z egzaminów i zaliczeń uzyskanych na studiach I stopnia. To, że są brane pod uwagę tylko oceny końcowe, a nie oceny poprawiane lub oceny zaliczenia ćwiczeń, po których nastąpił egzamin, oznacza dostosowanie się do zasad oceniania i wyznaczania średniej na ocenianym kierunku. Będzie o nich mowa niżej. Przyjęcia kandydatów po innych kierunkach są możliwe według powyższych zasad, lecz dla nich studia II stopnia mogą być przedłużone ze względu na wyznaczone przy rekrutacji różnice programowe. Te zasady przyjęć są klarowne, lecz preferują absolwentów własnych studiów I stopnia w tej części, w której przyjęcie wynika z oceny wpisanej do dyplomu, bo na ocenianym kierunku w specyficzny sposób wylicza się średnią ocen, która z dużą wagą wpływa na ocenę ostateczną. Pomija się mianowicie oceny niedostateczne, co jest wyjątkiem na tle większości uczelni (więcej na ten temat przy zasadach dyplomowania). Jeśli nawet przy wyliczaniu drugiego kryterium przyjęć tę nierówność się eliminuje, to dotyczy to tylko marginesu kandydatów. Ponadto preferuje absolwentów studiów I stopnia w uczelniach

stosujących niskie wymagania, w których często za niewielką wiedzę czy umiejętności jest wysoka ocena.

1.3 Ocena realizacji programu studiów, z punktu widzenia zgodności realizowanego programu studiów z deklarowanymi celami kształcenia, tj. czy przyjęte rozwiązania programowe umożliwiają osiągnięcie każdego z deklarowanych celów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, a także ocena spełnienia wymagań określonych w standardach, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi w czasie ich realizacji standardami. Ocenie podlegają również: sekwencja przedmiotów, oferta zajęć do wyboru i stopień internacjonalizacji kształcenia.

Program studiów stacjonarnych I stopnia obejmuje wszystkie treści podstawowe wymienione w standardach kształcenia w liczbach godzin zajęć identycznych jak w standardach (prawo) lub wyższych (relatywnie najwięcej do wymogu standardowego dodano godzin z matematyki, bo liczbę godzin podwojono). Łącznie na tę grupę treści przeznaczona jest 410 godzin, a pracochłonność ocenia się na 41 punktów ECTS, podczas gdy wymagane minima to 300 godzin i 36 punktów. Są też w programie wszystkie treści wymienione w standardzie pośród innych wymagań, a więc języki obce w wymiarze o 30 godzin wyższym niż przewidują to standardy kształcenia, technologie informacyjne i wychowanie fizyczne w wymiarze standardowym oraz przedmioty humanistyczne (socjologia, filozofia lub logika oraz geografia ekonomiczna) w liczbie godzin wyższej od standardu o 30. Ochronę własności intelektualnej umieszczono wśród szerszej grupy treści zwanej przysposobieniem akademickim (obok szkolenia bibliotecznego, szkolenia BHP, ergonomii oraz praw i obowiązków studenta – całość trwa 15 godzin, w tym na ochronę własności intelektualnej przeznaczona jest 6 godzin). W programie jest też 10 zakresów treści kierunkowych wymienionych w standardach, łącznie w wymiarze 435 godzin i 46 punktów (przy wymaganych co najmniej 9 zakresach, 300 godzin i 36 punktów). Cały program obejmuje 2010 godzin i 180 punktów (przy wymaganych standardami 2000 godzin i 180 punktów). Można więc stwierdzić, że program jest zgodny z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia.

Na studiach niestacjonarnych I stopnia jest bardzo podobnie. Identyczne są liczby punktów, liczby godzin dotyczących treści podstawowych i kierunkowych są niemal identyczne, jak w standardach, jedynie o 3 godziny zwiększono liczbę godzin z matematyki i o 2 godziny ogólny wymiar treści kierunkowych. Mniej jest zajęć z zakresu wymagań dodatkowych, bo tylko 80 godzin języków obcych (przy 120 określonych w standardach), 16 godzin z technologii informacyjnych (na 30) i 48 godzin treści humanistycznych (na 60), brak wychowania fizycznego, ale to powszechna praktyka. Oczywiście mniejsze niż na studiach stacjonarnych są łączne liczby godzin zajęć, bo wynoszą od 1196 do 1203 (mniej w nowszych programach). To niemal tyle ile wynosi wymagane standardami kształcenia 60% ogólnej liczby godzin określonej dla studiów stacjonarnych, czyli 1200.

Programy zawierają przedmioty do wyboru – na studiach stacjonarnych 120 godzin, a w ofercie jest 270, na studiach niestacjonarnych 64 godziny, zaś w ofercie przewidziano 144. W tych ofertach nie wszystkie przedmioty pogłębiają specjalizacje z zakresu zarządzania, np. rynki terminowe, prawne formy zabezpieczenia wierzytelności, gospodarka regionalna, kreowanie wizerunku turystycznego państwa. Jest jeszcze po 240 godzin na studiach stacjonarnych i po 128 na niestacjonarnych treści specjalizacyjnych, które student wybiera wraz ze specjalnością. W sumie wraz z przedmiotami humanistycznymi i językami wybiera się 450 godzin zajęć na studiach stacjonarnych (22%) i 288 godzin na studiach niestacjonarnych (19%). To zbyt mało w stosunku do wymaganych w standardach 30% godzin do wyboru.

Niepokojące jest połączenie w jedno przedmiotów tzw. przysposobienia akademickiego. Oznacza to możliwość przeprowadzenia całości przez jednego nauczyciela akademickiego, a więc co najmniej niektóre treści będą wykraczać poza jego kompetencje. W praktyce oznacza to, że niektórych treści zawartych w tym konglomeracie nie musi przedstawiać osoba dobrze do tego przygotowana. Konspekt tej części przedmiotu, która dotyczy własności intelektualnej, przygotował jednak rzecznik patentowy, a to zapewne dobry specjalista.

Na studiach II stopnia program obejmuje 930 godzin zajęć i 119 punktów na studiach stacjonarnych (ten brak 1 punktu trudno wytłumaczyć), ale godzin zajęć jest odpowiednio dużo (bo wymagana jest liczba 900 godzin) oraz 559 godzin (wymaga się 480) i 120 punktów na niestacjonarnych. Składają się na to właściwe liczby godzin przeznaczonych na treści podstawowe (225 na studiach stacjonarnych i 165 na niestacjonarnych, gdy wymaga się 165) i na treści kierunkowe (270 godzin na studiach stacjonarnych i 184 na niestacjonarnych, a wymaga się 180). Szczegółowa analiza wykazała jedynie brak wymaganej standardami liczby godzin zajęć z prawa cywilnego na studiach niestacjonarnych. Połączone z prawem handlowym zajmuje 26 godzin, gdy samego prawa cywilnego powinno być 30 godzin. Liczby punktów są odpowiednie.

Na przedmioty specjalizacyjne przeznaczają się po 150 godzin na każdej specjalności na studiach stacjonarnych i po 70 na niestacjonarnych. Inne przedmioty obieralne to 20 godzin na studiach niestacjonarnych i 60 na stacjonarnych. Razem więc niemal 23% zajęć na studiach stacjonarnych i 16% na niestacjonarnych, a więc za mało w stosunku do wymaganych 30%. Niestety i tu w ofercie treści obieralnych są takie, które nie pogłębiają wiedzy z zarządzania, np. ekonomia gospodarki otwartej, gospodarka a środowisko, matematyka finansowa, a ponadto na jednej ze specjalności inżynieria produkcji i technologia produkcji.

Wyraźnie minimalistyczny program, co zwłaszcza dotyczy studiów niestacjonarnych, nie sprzyja realizacji ambitnych zamierzeń wyrażonych w opisie sylwetki absolwenta. Najbardziej wyraźna wydaje się tu niezgodność deklarowanego poziomu opanowania języka obcego i zaledwie 80 godzin zajęć z języków obcych na studiach niestacjonarnych. Nie jest przy tym istotne, że ta deklaracja opanowania języka dotyczyła studiów II stopnia, bo na II stopniu jest tylko 30 godzin lektoratów na studiach stacjonarnych, a na niestacjonarnych ich brak. Wyraźnie mniej, niżby można oczekiwać na podstawie sylwetek absolwentów, jest też zajęć kształcących praktyczne umiejętności. Zwłaszcza widoczny jest niedostatek zajęć projektowych, na których studenci wykonywaliby samodzielnie lub grupowo analizy i projekty.

1.4 . Ocena systemu ECTS.

System ECTS wdrożono, jeśli można za takie wdrożenie uznać przypisanie punktów poszczególnym zajęciom. Przypisanie to nie polega na równej proporcji do liczb godzin zajęć, ale wydaje się uwzględniać także pracochłonność pracy własnej studentów związanej ze złożonością treści programowych i z koniecznością przygotowania się do egzaminu. To dobra podstawa wycen punktowych.

System jest jednak wdrożony tylko formalnie, bo mały zakres wyboru przedmiotów, praktyczny brak indywidualizacji programów (twierdzi się, że przejawem indywidualizacji jest możliwość wyboru specjalności) i niewielki zakres wymiany studentów (od 9 do 3 studentów wyjeżdżających w skali Instytutu rocznie – z tendencją malejącą – i od 1 do 6 przyjeżdżających w skali Instytutu rocznie) powodują, że możliwości wynikające z ECTS niemal nie są wykorzystywane.

1.5 Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej

Studenci są informowani o zmianach w programie, planie zajęć oraz warunkach zaliczenia przedmiotów przez Dziekanat za pomocą strony internetowej oraz ogłoszeń wywieszanych w gablotach. Studenci pozytywnie oceniają pracę Dziekanatu. Wizytowani posiadają swobodny dostęp do obowiązujących na uczelni regulaminów, mogą korzystać z dodatkowych konsultacji z wykładowcami, podawanymi do publicznej wiadomości na początku roku akademickiego lub też mailowego i telefonicznego kontaktu. Są bardzo zadowoleni ze współpracy z władzami Instytutu oraz Uczelni.

Studenci mogą korzystać z biblioteki i czytelnicy akademickiej, dostosowanej godzinami otwarcia dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Udostępniona jest im podstawowa literatura przedmiotu, sylabusy oraz publikacje profesorskie, z których bardzo często korzystają. W obrębie PK istnieją samodzielne stanowiska komputerowe oraz sieć bezprzewodowego Internetu.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia.

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów.

Powyższą ocenę oparto na przeglądzie udostępnionych prac kontrolnych i przejściowych, list zadań i pytań egzaminacyjnych. Niestety tych materiałów było niewiele. Dotyczyły: mikroekonomii, finansów, statystyki opisowej i matematyki. Brakowało takich materiałów z typowych dla zarządzania przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych oraz prac projektowych. W przeglądanej próbie były reprezentowane różne formy sprawdzania wiedzy i umiejętności: zadania do rozwiązania, pytania otwarte, testy i kombinacje tych form. Szczegółowość pytań była różna. Na pracach studenckich były zwykle ślady ich sprawdzania, najczęściej w postaci punktacji odpowiedzi. Te materiały, poza tym, że próba była skromna, nie wywołały zastrzeżeń.

Dodatkowo dokonano przeglądu protokołów zaliczeń i egzaminów. Wiele z nich było wypełnionych bez ocen (pojawiały się wpisy: zaliczono, nie zaliczono, nieklasyfikowany). Były to wszystkie przypadki zaliczania ćwiczeń, po których miał nastąpić egzamin. W protokołach, w których wpisywano oceny były rzadkością oceny niedostateczne. Niewiele jednak częściej występowały oceny bardzo dobre. Dużo ocen niedostatecznych (ponad 50%) było z metod i technik zarządzania. Po kilka ocen niedostatecznych było w protokołach egzaminów z mikroekonomii (8 na 64 osoby na liście), matematyki (6 na 47), statystyki opisowej (15 na 47), finansów (7 na 47). W kilku protokołach nie było niedostatecznych (logika – tu niemal wyłącznie dostateczne, socjologia, zarządzanie projektami, podstawy rachunkowości – w dwóch ostatnich nie było nawet dostatecznych). W protokole z technik sprzedaży najniższą oceną była 4,5.

W sumie można stwierdzić, że od studentów wymaga się opanowania podstawowej wiedzy i umiejętności. Pytania lub zadania przesadnie łatwe lub bardzo trudne nie występowały w analizowanych zestawach. Ocenia się jednak zbyt pobłażliwie. Na tę opinię wpływają zarówno liczne zaliczenia bez ocen, jak i mniej liczne protokoły bez ocen niedostatecznych. Wadą tego systemu jest także brak prac przejściowych.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu

Znaczący odsiew jest tylko na I roku studiów na studiach I stopnia. Tu w ostatnim roku akademickim na studiach stacjonarnych odpadło 26% przyjętych, a na niestacjonarnych blisko 43%. Na roku I na studiach II stopnia i na II roku studiów niestacjonarnych I stopnia odpadło 10-15%. Poza tym odsiew był nieznaczny. Przyczyny, jak zwykle, nie są jednoznaczne. Wiadomo jednak, że wyraźnie częściej znaczenie ma zmiana planów studenta, być może często wynikająca z przekonania, że nie podoła, niż eliminacja z powodu ocen niedostatecznych. Znaczącym powodem ubytków na studiach niestacjonarnych są też braki terminowych opłat za studia.

2.3. Ocena zasad dyplomowania

Zasady dyplomowania są określone w regulaminie studiów i w szczególności uzupełnione dodatkową uchwałą Senatu oraz uchwałą Rady Instytutu. W sumie tworzy to szczegółową regulację wszystkich etapów od upoważnienia nauczycieli akademickich do promowania, poprzez aplikowanie na seminarium, zgłaszanie i kilkustopniowe zatwierdzanie tematu pracy, wymogi stawiane pracom, po ocenę pracy, egzamin dyplomowy i ocenę wystawianą na dyplomie.

Podstawowe ustalenia są takie, że student wybiera seminarium i temat pracy dyplomowej, pracę promuje osoba z tytułem naukowym, stopniem doktora habilitowanego lub doktora upoważniona do tego przez Radę Instytutu, tematy są zatwierdzane w kilku etapach, a ostatecznie przez Radę Instytutu, praca jest oceniana przez promotora i recenzenta, którego powołuje kierownik specjalności, egzamin dyplomowy jest ustny, odbywa się przed komisją złożoną z dziekana, kierownika specjalności, promotora i recenzenta (w praktyce często są 3 osoby), są pytania losowane z wcześniej udostępnionych list (zwykle 2) i pytania z treści pracy (zwykle 1), ocena na dyplom wynika z średniej ocen ze studiów ważonej punktami ECTS branej z wagą 0,7, średniej arytmetycznej ocen pracy dyplomowej z wagą 0,2 i średniej arytmetycznej ocen z egzaminu dyplomowego z wagą 0,1. Można w tym systemie i w jego praktycznym stosowaniu znaleźć elementy rozwiązane w sposób wzbudzający zastrzeżenia lub wątpliwości, np.

- wygórowane oczekiwania dotyczące prac magisterskich o charakterze badawczym, przy skromnych dotyczących prac magisterskich o charakterze systematyzującym,
- niewielkie, zdaniem niektórych studentów, możliwości wyboru promotora, a zwłaszcza krótkie okresy pozostawiane na taki wybór,
- liczne w praktyce grupy seminaryjne, nawet do 40 osób (co jest sprzeczne z przyjętymi uregulowaniami) i przewaga doktorów wśród osób upoważnionych do promowania i recenzowania prac,
- przypadki, gdy promotor i recenzent są doktorami,
- brak metodycznej kontroli antyplagiatowej,
- krótkie listy, z których losuje się pytania na egzamin dyplomowy (od 10 do 30 pytań na liście kierunkowej lub specjalnościowej), a w pojedynczych przypadkach nawet identyczne pytania na tych dwóch listach,
- na niektórych listach specjalnościowych (biznes turystyczny, zarządzanie w sektorze publicznym) kilka pytań spoza zarządzania, raczej odpowiadających kierunkom prawniczym,
- stosunkowo duże znaczenie (waga 0,7) średniej ocen ze studiów (ważonej punktami ECTS), do której nie wlicza się ocen niedostatecznych i która siłą rzeczy nie może obejmować wielu zaliczeń dokonywanych bez oceny.

Dobry, wyczerpujący jest układ arkusza recenzji pracy dyplomowej. W sumie system jest kompletny, lecz kilka jego rozwiązań wskazuje na starania, by był przyjazny także dla słabych studentów. Zwłaszcza krótkie listy pytań egzaminacyjnych i pomijanie ocen niedostatecznych przy wyliczaniu średniej zapewne wpłyną na ukształtowanie się opinii o małej wartości wysokiej oceny na dyplomie.

Załącznik Nr 3 – Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia, w tym ich zgodności ze standardami kształcenia i realizowanym programem

Efekty kształcenia, jak już wspomniano wyżej, zostały zdefiniowane ambitnie, choć bez przypisania wystarczającej wagi kształtowaniu postaw. Jest to jednak opis bez cech obowiązującego dokumentu. Zgodność ze standardami kształcenia jest na poziomie dopuszczalnego minimum, zwłaszcza dla studiów niestacjonarnych, dla stacjonarnych natomiast z pewną nadwyżką. Program i plan studiów, praktyka oceniania studentów, jakość prac dyplomowych i zasady wyznaczania ostatecznej oceny na dyplomie wywołują jednak wątpliwości co do faktycznego osiągnięcia tego, co zapisano w definicji sylwetki absolwenta. Nie ma on okazji nauczyć się i w pracach dyplomowych nie wykazuje tak twórczych umiejętności, jakie zadeklarowano. To jednak dysonans spotykany w wielu uczelniach. Wymaga on poprawy procesu kształcenia, ale także rozważa przy formułowaniu oczekiwań, zwłaszcza wtedy, gdy nie pozyskuje się tylko najzdolniejszych kandydatów na studia.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego.

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru ze zwróceniem szczególnej uwagi na metody i techniki kształcenia na odległość oraz technologie informatyczne, zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność prowadzonych zajęć dydaktycznych, a także potrzeby osób niepełnosprawnych

Nie praktykuje się kształcenia na odległość. Zajęcia są prowadzone w tradycyjnych formach wykładów, ćwiczeń audytoryjnych, laboratoryjnych i konwersatoriów. Udział wykorzystania metod aktywizujących, zwłaszcza opartych na analizach przypadków, a technik komputerowych jest podobny do spotykanych w innych uczelniach. Jak już wspomniano, dostrzegalny jest niedostatek zajęć opartych na indywidualnej lub grupowej pracy studentów, np. nad projektami.

Dobrze zorganizowane są konsultacje, choć relatywnie niewiele odbywa się w dni dogodne dla studentów niestacjonarnych. Plany zajęć nie zawierają istotnych wad, np. zbyt dużych jednorodnych bloków zajęć lub nadmiaru tzw. okienek. Sesje egzaminacyjne są dobrze planowane. O wyraźnych staraniach o dostosowanie do potrzeb studentów świadczy to, że student ma możliwość wyboru spośród dwóch terminów egzaminu w sesji podstawowej i dwóch w sesji poprawkowej.

Nowoczesność wyposażenia obiektów dydaktycznych przejawia się także tym, że są one dobrze dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

3.2 . Ocena dostępności i jakości sylabusów

Sylabusy są opracowane jednolicie i zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami. Nieliczne tylko nieprawidłowości dotyczą zbyt długich list literatury podstawowej (6-7 z zarządzania projektami, zarządzania zasobami ludzkimi, polityki gospodarczej, ekonomiki przedsiębiorstwa, oceny pracy kierowniczej). Dostrzeżono też przypadek potraktowania podręcznika będącego pracą zbiorową jako pracy jednego autora (Podstawy nauki o przedsiębiorstwie, red. J. Lichtarski – przedmiot to ekonomika przedsiębiorstwa). Są też przypadki niezrozumiałych propozycji literatury, np. prace traktujące o analizie finansowej jako literatura do analizy rynku.

Sylabusy są wywieszane w gablotach i na stronach internetowych zakładów prowadzących poszczególne zajęcia. Jest to dobry sposób ich udostępniania dla studentów.

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk

Obowiązkową praktykę czterotygodniową odbywają studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia, pomiędzy czwartym a piątym semestrem. Praktyka odbywa się w instytucji zaproponowanej przez studenta lub wskazanej przez Uczelnię. Istnieje lista instytucji, z którymi w tej sprawie podpisano umowy, lecz nie dominują na niej przedsiębiorstwa. To jednak

cecha powszechnie spotykana. Praktyka może być także zaliczona na podstawie pracy zawodowej studenta. Organizacją, nadzorem i zaliczaniem praktyk zajmuje się kierownik praktyk powołany przez prorektora. Podstawą zaliczenia praktyk (oprócz dokumentów formalnych, w tym skierowania) jest harmonogram przebiegu praktyki zawodowej potwierdzony w miejscu praktyki oraz opinia wystawiona przez instytucję, w której się ona odbyła. Całość jest dobrze prowadzona.

3.4 . Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy oraz obsada i koncentracja zajęć, sesje egzaminacyjne, analiza obciążeń studentów)

Rozkład zajęć w roku akademickim, w tym okresy sesji egzaminacyjnych nie wzbudzają zastrzeżeń. Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do czwartku, czasem zaczynają się już o 7.00, a kończą nawet około 20.00, ale nie znaleziono przypadku, by jedna i druga skrajność wystąpiła tego samego dnia. Zajęcia na studiach niestacjonarnych są w piątki od 15.00, w soboty i w niedziele. Regułą jest 8 zjazdów w semestrze. Zajęcia sobotnie czasem trwają zbyt długo, bo nawet od 8.00 do 20.40.

Nie dostrzeżono nadmiernych bloków zajęć jednorodnych (nie przekraczają 4 godzin lekcyjnych, a i to jest rzadkością), niezbyt wiele jest także tzw. okienek w planach zajęć.

Obciążenia studentów wydają się rozłożone dość równomiernie, ale gdyby kierować się w tej ocenie tylko punktami ECTS, to można dostrzec pewne nierównomierności, bo liczba punktów na semestr nie zawsze jest równa 30, bywa od 27 do 33. Niewiele jest egzaminów z przedmiotów podstawowych i kierunkowych, za to praktycznie wszystkie specjalnościowe kończą się egzaminem, co nie wydaje się uzasadnione. W sumie na sesję przypada do 5 egzaminów.

Zastrzeżenia wywołuje obsada zajęć dydaktycznych. Bywa, że niezbyt doświadczony doktor prowadzi wykłady lub ćwiczenia nawet z 8-9 przedmiotów, a ponadto jeszcze seminaria. Hospitacje potwierdziły, że nie jest do niektórych z tych zajęć dobrze przygotowany. Są też wykłady prowadzone przez osoby bez stopni naukowych. Jedna z takich osób prowadzi wykłady z Finansów; druga prowadzi wykłady z takich przedmiotów jak: Zarządzanie strategiczne i Zarządzanie procesami, trzecia z Finansów przedsiębiorstw.

3.5. Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych

Podczas pobytu w Instytucie Ekonomii i Zarządzania Zespół Oceniający uczestniczył w wybranych zajęciach dydaktycznych w celu oceny poziomu prowadzonych ćwiczeń i wykładów, wykorzystywanych technik audiowizualnych itp. Ogólnie ocena z tej wizytacji jest pozytywna, choć należy zwrócić uwagę na niektóre elementy procesu dydaktycznego (postawy prowadzących zajęcia), które wymagają pewnych zmian.

Załącznik Nr 4 - Informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Nie ma niepoprawności dyskwalifikujących. Są jednak pewne wady i niedoskonałości, a wśród nich szczególnie niewielkie wymagania stawiane studentom, w tym niewielki udział ich własnej pracy nad analizami czy projektami, zbyt wiele zaliczeń bez ocen, słabe niektóre prace dyplomowe i zawyżający ostateczne oceny system wyliczania średnich, nadmiernie różnorodne zajęcia powierzane i prowadzenie wykładów przez osoby bez stopni naukowych, niedoskonałe niektóre wykłady, zbyt liczne niektóre grupy seminaryjne. Dobre są natomiast warunki prowadzenia zajęć i w większości rozwiązania organizacyjne.

Wszystkie zajęcia rozpoczynały się punktualnie i prowadzone były w zasadzie na właściwym poziomie akademickim. Zastrzeżenia budzi metodyka realizacji hospitowanych zajęć, a w jednym przypadku niskie umiejętności przekazu.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia.

System zapewnienia jakości kształcenia istnieje i funkcjonuje w pewnym zarysie. Jest instytucjonalna Komisja ds. Dydaktycznych, która w sposób ciągły powinna się zajmować problematyką jakości. W przedstawionych opisach nie prezentowano jednak jej inicjującej roli, a zwłaszcza nie wyeksponowano procedur, które zapewniałyby zgodność programów nauczania z celami kształcenia wytyczonymi w opisie sylwetki absolwenta. Można więc jedynie się domyślać, że Komisja ta dba o tę zgodność oraz o szerszej rozumianą jakość kształcenia i dokonuje przeglądów programów oraz praktyki kształcenia z myślą o tych kryteriach oceny. Przeglądy programów, planów studiów, sylwetek absolwentów, zasad odbywania praktyk, wewnętrznych systemów kontroli jakości itp. przeprowadza natomiast okresowo audytor wewnętrzny z inicjatywy Rektora. To oczywiście właściwe działanie, ale nie powinno zmniejszać zainteresowania tymi sprawami ze strony Władz Instytutu i wspomnianej Komisji.

Funkcjonuje dostatecznie rozbudowany system kontroli jakości kształcenia. Obejmuje on sondaż opinii studentów (ankiety dotyczące zajęć dydaktycznych i pracy dziekanatu), hospitacje zajęć i okresowe oceny nauczycieli akademickich (co 4 lata). Ankiety dotyczące zajęć zawierają typowe pytania (o przedstawienie programu, warunków zaliczenia, przestrzegania reguł i obiektywizmu ocen, warunków prowadzenia zajęć, dyscypliny zajęć, możliwości kontaktów z prowadzącym poza zajęciami, życzliwości i swojej regularności uczęszczania na zajęcia). Dobrym rozwiązaniem jest to, że do przeprowadzania ankiet i opracowywania ich wyników upoważniono samorząd, a ich wyniki są przekazywane kierownikom zakładów i dyrektorowi Instytutu oraz dyskutowane na posiedzeniu Rady Instytutu. Ważne też, że przynajmniej według oświadczeń władz wyniki ankiet mają wpływ na decyzje kadrowe. Niestety są studenci, którzy jeszcze nie byli objęci badaniem ankietowym.

Hospitacje przeprowadzają kierownicy zakładów i dyrektor Instytutu. Ich zadaniem jest przede wszystkim uzyskanie wiedzy na temat jakości zajęć, ale także formułowanie na tej podstawie porad. System zapewnienia jakości kształcenia wymaga doskonalenia i uzupełniania, ale jego zręby są i funkcjonują dobrze.

2. Opinie prezentowane na spotkaniach.

2.1. Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni (z części studenckiej).

Funkcjonująca w Uczelni w formie papierowej studencka ankieta opiniująca zajęcia dydaktyczne oraz je prowadzących została zastąpiona w obecnym roku akademickim elektroniczną jej formą. Ankieta ma przejrzystą budowę. Samorząd Studentów Instytutu Ekonomii i Zarządzania ogłasza termin przeprowadzenia badania. Studenci anonimowo mogą wyrazić swoją opinię przez kilka dni przeprowadzania ankiety. Wydaje się, że okres przeprowadzania badania na uczelnianych komputerach powinien być nieco dłuższy, pozwalający na wypowiedzenie się również studentom studiów niestacjonarnych oraz studentom, którzy z jakichś przyczyn byli nieobecni podczas pierwszego terminu komputerowego wypełniania ankiety. Wskazane byłoby wprowadzenie dodatkowego miejsca na luźne uwagi oraz wnioski. Studenci chętnie biorą udział w opiniowaniu, nie są informowani o wynikach, jednakże zauważają drobną poprawę jakości zajęć, z których dotychczas byli niezadowoleni. W momencie negatywnej oceny wykładowcy przez studentów, Uczelnia stara się jak najszybciej zmobilizować prowadzącego do podniesienia jakości nauczania oraz zweryfikowania najczęściej popełnianych błędów wykazanych w ankiecie.

2.2. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

W czasie spotkania nauczyciele akademicy nie zgłaszali zastrzeżeń w odniesieniu do działań podejmowanych przez Władze Instytutu Ekonomii i Zarządzania, a ukierunkowanych na rzecz stałego podwyższania jakości w kształceniu studentów. Sami nauczyciele są świadomi, że jeszcze wiele można zmienić w realizowanym procesie dydaktycznym. Brak było wypowiedzi wskazujących na brak dostępu do środków audiowizualnych (rzutniki multimedialne, rzutniki pisma itp.) pozwalających im prowadzić w sposób nowoczesny zajęcia dydaktyczne.

3. Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów i ocena podejmowanych w uczelni działań w tym zakresie.

Biuro Karier w Koszalinie (jedno dla wszystkich uczelni w mieście) prowadzone jest przez Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów PK „Millenium”, przy współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Politechniką Koszalińską. Godziny otwarcia biura, jak i umiejscowienie pozwalają na swobodny dostęp dla studentów. Instytucja przede wszystkim promuje różnego rodzaju szkolenia, prowadzi doradztwo zawodowe indywidualne i grupowe, dostarcza informacje o rynku pracy stale wyszukując nowych ofert. Biuro Karier prowadzi bazy danych studentów oraz absolwentów szukających pracy. Każdy student oraz absolwent może założyć swój profil on-line oraz dowolnie go modyfikować. Biuro Karier śledzi losy absolwentów. Studenci wizytowanego kierunku *zarządzanie* są bardzo zadowoleni z działalności Instytucji, potwierdzają, że na tle innych tego typu organizacji Biuro Karier PK wypada wyróżniająco. Często korzystają z jego usług przy pomocy w znalezieniu praktyki studenckiej, stażu czy też szkoleń zawodowych. W znacznym stopniu uczestniczą w Akademickich Targach Pracy.

Biuro Karier w Politechnice Koszalińskiej działa, a objawy jego funkcjonowania to przede wszystkim liczne oferty praktyk, także całorocznych i płatnych, porady dla poszukujących pracy, szkolenia itp. Monitorowanie losów absolwentów jest w stadium przygotowań i prób.

System zapewnienia jakości funkcjonuje. Wymaga jednak uzupełnień zwłaszcza w sferze systematycznej zespołowej pracy nad dostosowaniem programów do sylwetek absolwentów, wyznaczeniem i przestrzeganiem właściwych poziomów wymagań wobec studentów i nauczycieli akademickich oraz reakcji na zastrzeżenia studentów zgłaszane w ankietach.

Część IV. Nauczyciele akademicy.

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Polityka kadrowa Instytutu Ekonomii i Zarządzania jest w pełni zorientowana na rozwój kadry realizującej proces naukowo-dydaktyczny. Instytut nie posiada uprawnień do nadawania stopni i tytułów naukowych, zatem awanse naukowe pracowników mogą być realizowane poprzez korzystanie w tym zakresie z uprawnień innych uczelni, bądź zatrudnianie nauczycieli posiadających odpowiednie stopnie i tytuły naukowe. Aktualny stan zatrudnienia pracowników naukowo-dydaktycznych umożliwia prowadzenie studiów na kierunku „*zarządzanie*” na poziomie studiów I stopnia. Obsada kadrowa na studiach II stopnia wymaga wzmocnienia, szczególnie w grupie samodzielnych pracowników posiadających dorobek naukowy w zakresie zarządzania. W tym zakresie prowadzona polityka rozwoju kadrowego przez Instytut Ekonomii i Zarządzania musi być skuteczniejsza.

Tabela nr 3. Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	9	1	4	4 (2)	
Doktor habilitowany	9	6	2 (2)	1	
Doktor	47	38 (6)	8 (2)	1	
Pozostali	21	10(	11		
Razem	86	55 (6)	25 (4)	5 (2)	

* w nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

Tabela nr 4. Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2005	5		
2006	8		1
2007	2		
2008	1 (1)		
2009	2		
Razem	18 (1)		1

W ramach Instytutu Ekonomii i Zarządzania na podstawie mianowania zatrudnionych jest 64% nauczycieli akademickich. Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy dla 93% nauczycieli akademickich Instytutu. Tym nie mniej w grupie samodzielnych pracowników 5 osób (blisko 28%) traktuje zatrudnienie w PK jako dodatkowe miejsce pracy. Co czwarta osoba zaliczona przez ZO do minimum kadrowego zdobyła stopnie naukowe w byłym ZSRR.

Z danych zawartych w tabeli 4 wynika, że pomimo malejącej dynamiki, pozytywnie można ocenić zdobywanie stopni naukowych doktora. Natomiast w ostatnich 5 latach tylko 1 osoba uzyskała tytuł profesora ani jedna osoba ze stopniem naukowym doktora nie uzyskała stopnia naukowego doktora habilitowanego. W ciągu najbliższych lat liczba samodzielnych pracowników ma się zwiększyć o 2 osoby. Uwzględniając stosunkowo zaawansowany wiek profesorów i doktorów habilitowanych (urodzili się w latach 1931 – 1954) wizytowany kierunek może napotkać w niedługim czasie problemy z zapewnieniem odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. W świetle tej oceny nie do końca potwierdza się deklarowane w raporcie i innych dokumentach PK przywiązywanie dużej wagi - w polityce kadrowej instytutu - do awansu naukowego na każdym szczeblu.

Według wyjaśnień Dyrektora IZiE sytuacja ta powinna ulec poprawie w najbliższym okresie, ponieważ przewiduje się obronę trzech prac doktorskich, wydana została praca habilitacyjna z finansów i rachunkowości, zaawansowane są dwie następne rozprawy habilitacyjne z ekonomii. Jednak Dyrektor przyznał, iż niektórym pracownikom brakuje motywacji do zdobywania kolejnych stopni naukowych. Obecnie osoby, które nie ukończyły pracy doktorskiej w terminie przenoszone są na 1 rok na etat wykładowcy i w razie nie złożenia pracy doktorskiej w tym terminie będą zwalniane.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku (formalno-prawnych, merytorycznych, oraz sformułowanie jednoznacznego wniosku dotyczącego spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego).

Zgodnie z § 5 ust. 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelnia, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.) minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „zarządzanie” stanowi zatrudnienie co najmniej trzech nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, w tym co najmniej dwóch posiadających dorobek naukowy w zakresie kierunku studiów „zarządzanie” i co najmniej jednego posiadającego dorobek w dziedzinie nauki, związanej z tym kierunkiem studiów oraz zatrudnienie co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, w tym co najmniej pięciu posiadających dorobek naukowy w zakresie tego kierunku studiów i co najmniej jednego posiadającego dorobek w dziedzinie nauki związanej z tym kierunkiem studiów.

Zgodnie z § 6 ust. 4 wyżej wymienionego rozporządzenia minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku „zarządzanie” stanowi zatrudnieni co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, w tym co najmniej pięciu posiadających dorobek naukowy lub artystyczny w zakresie kierunku studiów „zarządzanie” oraz co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w dziedzinie nauki lub sztuki związanych z tym kierunkiem, a także zatrudnienie co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, spośród których co najmniej czterech posiada dorobek naukowy lub artystyczny w zakresie kierunku, a co najmniej dwóch – w zakresie dziedziny nauki lub sztuki związanej z kierunkiem.

Art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) stanowi, iż jeden nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego nie więcej niż dwukrotnie, z tym że tylko do jednego minimum kadrowego kierunku studiów drugiego stopnia albo kierunku jednolitych studiów magisterskich, oraz iż w przypadku, gdy podstawowa jednostka organizacyjna uczelni prowadzi na danym kierunku studia pierwszego i drugiego stopnia, do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia mogą być również wliczani nauczyciele akademiccy stanowiący minimum kadrowe kierunku studiów drugiego stopnia.

Wizytowana jednostka spełnia z naddatkiem wymogi formalne minimum kadrowego kierunku „zarządzanie” na poziomie studiów pierwszego stopnia. W grupie pracowników samodzielnych do minimum zaliczono 8 osób, w tym 3 osoby w zakresie ocenianego kierunku. W grupie doktorów przedstawiono 20 osób, spośród których zaliczono do minimum 19, w tym 9 z dorobkiem w zakresie kierunku *zarządzanie*. Nie uwzględniono jednej osoby z uwagi na brak wystarczającego dorobku naukowego.

Nie są natomiast spełnione wymogi minimum kadrowego w grupie nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego na poziomie studiów drugiego stopnia. Uczelnia do minimum zgłosiła 6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 20 doktorów. W wyniku analizy dorobku naukowego do minimum kadrowego z zakresu zaliczono 2 i w dziedzinie nauki z tym kierunkiem 4 samodzielnych nauczycieli akademickich. Brakuje zatem 3 nauczycieli akademickich - specjalistów z zakresu nauk

o zarządzaniu. Wśród doktorów do minimum zaliczono 19 osób, w tym 9 posiadających dorobek w zakresie zarządzania.

Zespół Oceniający pragnie zwrócić uwagę Władz na trzy kwestie. Po pierwsze, nie wszystkie obszary nauk o zarządzaniu są wśród pracowników zaliczonych do minimum kadrowego reprezentowane. Po drugie, zaangażowanie w dydaktykę pracowników samodzielnych zaliczonych do minimum kadrowego jest stosunkowo niewielkie, niekiedy wykonują oni minimalną tylko liczbę godzin dydaktycznych. Po trzecie, należy zauważyć, że pomimo relatywnie bogatego dorobku ilościowego w ostatnich latach, w wielu przypadkach zauważa się rozproszenie tematyczne publikacji wykraczające poza kanon nauk o zarządzaniu. Większość prac umieszczona jest w wydawnictwach o charakterze lokalnym (zeszyty naukowe różnych uczelni, lub PK), niektóre prace mają charakter przyczynkowski. Za mało prac publikowanych jest w recenzowanych czasopiśmie naukowych jak również w wydawnictwach zagranicznych. Istotną stroną wzmacniającą mogą być rozwinięte badania naukowe.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku „zarządzanie”, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony (nie może być mniejszy niż 1:180 - § 11 pkt 9 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144, poz. 1048, z późn. zm.). I tak:

- Liczba nauczycieli stanowiących minimum kadrowe – 27
- Liczba studentów kierunku „finanse i rachunkowość” – 767
- Wymagana relacja (maksymalna) 1: 180
- Rzeczywista relacja – 1 : 28

Powyższe dane wskazują, iż na kierunku „zarządzanie” w Instytucie Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej relacje pomiędzy nauczycielami z minimum kadrowego a liczbą studentów są poprawne. Na 1 nauczyciela (z minimum kadrowego) przypada średnio statystycznie 28 studentów (według stanu na dzień 30.11.2009 r.).

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.

Na podstawie przedłożonych przez Władze Instytutu Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej dokumentów dotyczących obsady zajęć dydaktycznych w semestrze letnim roku akademickim 2009/2010 można sformułować następujące spostrzeżenia:

- Poza 27 osobami ujętymi w minimum kadrowym na ocenianym kierunku prowadzi zajęcia 47 pracowników, w tym 2 profesorów i 5 doktorów habilitowanych. Wśród nich brak wykładowców z zagranicy, do nielicznych należą osoby reprezentujące doświadczenie wyniesione z praktyki gospodarczej.
- Obsada zajęć jest w zasadzie poprawna. Pewne zastrzeżenia można mieć do polityki powierzania np. zajęć z zarządzania i zarządzania strategicznego - specjalistom z ekonomiki rolnictwa, makroekonomii - specjalistom od ekonomiki i organizacji transportu, ekonomiki rolnictwa i finansów, lub magistrowi ekonomiki tak różnorodnych tematycznie zajęć jak podstawy zarządzania, marketing międzynarodowy, koncepcje zarządzania, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie projektami. Trudno też znaleźć merytoryczne uzasadnienie

dla obsadzenia doktora nauk ekonomicznych specjalizującego się w ryzyku finansowym w roli wykładowcy prawa cywilnego, handlowego i prawa pracy.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Spotkanie prowadził Przewodniczący Zespołu Oceniającego prof. dr hab. Adam Szewczuk, który zapoznał nauczycieli akademickich uczestniczących w spotkaniu (udział wzięło 40 osób) z celami akredytacji oraz standardami, które powinny być spełnione przez wszystkie uczelnie w Polsce prowadzące kształcenie na kierunkach ekonomicznych. Zostały zaakcentowane pierwsze spostrzeżenia Zespołu Oceniającego w odniesieniu do Instytutu Ekonomii i Zarządzania (jego mocne i słabe strony). W sposób szczególny był podkreślany problem konieczności podnoszenia jakości zajęć dydaktycznych – techniki audiowizualne są dostępne w Instytucie Ekonomii i Zarządzania, ale nie zawsze wykorzystywane, potrzeba wprowadzania w szerokim zakresie technik aktywizujących studentów, szczególnie podczas zajęć konwersatoryjnych i ćwiczeń. Ważny jest adekwatny dobór nauczycieli akademickich do poszczególnych przedmiotów wynikających z planu studiów oraz odpowiednie zabezpieczenie procesu dydaktycznego w pomoce dydaktyczne (podręczniki, skrypty, wykorzystanie Internetu itp.). Podczas spotkania dużo czasu poświęcono problemom związanym z prowadzeniem seminarium dyplomowego, jest to bardzo ważny element procesu dydaktycznego (jego fizyczna forma – to ma być rzeczywista platforma dialogu naukowego: *promotor - dyplomant*), ponadto trzeba przestrzegać zbieżności tematów prac z realizowaną specjalnością przez studenta, odchodzić od tematów opisowych na rzecz tematów związanych z praktyką gospodarczą w których wykorzystywane są materiały empiryczne (z pozyskaniem których często studenci mają trudności). Została zwrócona uwaga na stan popytu na studia ekonomiczne oraz dostosowywanie oferty dydaktycznej do potrzeb gospodarki w wymiarze regionalnym. Ze strony nauczycieli akademickich były zapytania o głębokość zmian, które znajdują się w nowelizowanej ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym.

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich.

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Dokumenty znajdujące się w aktach są ułożone w porządku chronologicznym i ponumerowane. Teczki zawierają pełen wykaz znajdujących się w nim dokumentów. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczona za zgodność z oryginałem. We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia o odbytych badaniach lekarskich oraz aktualne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Podstawowe wymogi liczbowe związane z minimum kadrowym na studiach pierwszego stopnia są spełnione z nadstatkiem. Natomiast do ich spełnienia na studiach drugiego stopnia brakuje 3 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, posiadających dorobek naukowy z zakresu nauk o zarządzaniu. Jest to poważna słaba strona zagrażająca kontynuacji studiów II stopnia na tym kierunku. Niezbyt korzystnie wypada porównanie specjalności naukowych samodzielnej kadry dydaktycznej z siedmioma realizowanymi specjalnościami dydaktycznymi.

W większości pracownicy wykazani w minimum kadrowym wykazują dużą aktywność publikacyjną, ale jakość prac nie zawsze jest potwierdzona prestiżowym, w sensie naukowym, miejscem publikacji. Nie sprzyja to unowocześnianiu procesu dydaktycznego, zwłaszcza na studiach drugiego stopnia, gdzie wykładane są przedmioty wymagające bardziej zaawansowanej wiedzy.

Bardzo korzystnie kształtuje się liczba nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego wobec liczby studentów. Korekty wymaga obsada zajęć dydaktycznych.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej.

Komisja Badań na Rzecz Rozwoju Nauki Polskiej przyznała Instytutowi Ekonomii i Zarządzania w 2006 r. trzecią kategorię. Wizytowana jednostka prowadzi badania naukowe, czego wyrazem była między innymi realizacja dwóch grantów finansowanych ze źródeł zewnętrznych (UE oraz MNiSzW). Ponadto w ramach tzw. badań własnych i badań statutowych zgłoszono 15 tematów. Należy jednak zauważyć, że z 18 wymienionych w Raporcie samooceny projektów badawczych tylko kilka bezpośrednio związanych jest z ocenianym kierunkiem.

Wydaje się, że większość projektów realizowana jest w trybie indywidualnym, w zasadzie nie powstały wyraźne wykształcone zespoły badawcze. Według informacji dyrektora IEiZ dopiero w przyszłości uruchomione zostanie seminarium naukowe dla prezentacji prac samodzielnych pracowników naukowych. IEiZ wykazał trzy publikacje umieszczone w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej, ale nie dotyczą one kierunku zarządzanie. W latach 2006 – 2008 w wykazie prac związanych z kierunkiem zarządzanie znajdują się 42 monografie i rozdziały w monografiach oraz 41 artykułów naukowych zamieszczonych w recenzowanych czasopiśmie o co najmniej krajowym zasięgu. Wiele publikacji autorów zatrudnionych w innych uczelniach nie jest afiliowanych w wizytowanej jednostce. W latach 2004-2008 pracownicy związani z kierunkiem zarządzanie wygłosili 5 referatów na konferencjach międzynarodowych i 66 na konferencjach krajowych. Trzy prace przygotowane przez studentów opublikowane były w zeszytach naukowych IEiZ. W latach 2006-2009 IEiZ był organizatorem lub współorganizatorem 6 konferencji. Jedna z nich dotyczyła problematyki marketingu.

Z analizy strategii Uczelni, a także strategii IEiZ wynikają deklaracje silnego wspierania rozwoju naukowego przez pracowników. Ale w praktyce działania Władz mają znacznie skromniejszy zakres i polegają na dofinansowywaniu wydawania książek, wyjazdów na konferencje. W zasadzie pracownikom przygotowującym prace doktorskie nie przyznaje się urlopów naukowych.

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych (z części studenckiej).

W obrębie Instytutu Ekonomii i Zarządzania, gdzie prowadzony jest akredytowany kierunek, istnieją nieliczne koła naukowe. Udział studentów wizytowanego kierunku w pracach kół jest stosunkowo niewielki. Studenci znacznie chętniej korzystają z innych organizacji i stowarzyszeń studenckich działających na PK takich jak Biuro Karier, AZS, Studenckie Radio Internetowe Jantar czy też Koszalińskie Studenckie Forum Business Centre Club. Koła naukowe są

finansowane z budżetu Uczelni przeznaczonego na działalność studencką. Przyznane środki są wystarczające na zrealizowanie zamierzonego programu.

Załącznik Nr 6 – Działalność naukowa jednostki.

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.

Wprawdzie Uczelnia ma wiele podpisanych umów o współpracy z partnerami zagranicznymi, ale w przypadku wizytowanego Instytutu i ocenianego kierunku w ostatnich latach nie przekłada się to na realizację wspólnych projektów badawczych bądź dydaktycznych. Wymiana wykładowców kierunku *zarządzanie* z ośrodkami zagranicznymi praktycznie nie istnieje. Poza pojedynczymi przypadkami do IEiZ nie przyjeżdżają wykładowcy z innych krajów. Niektórzy pracownicy uczestniczyli jednak w konferencjach zagranicznych, przebywali na stażach zagranicznych oraz utrzymywali kontakty naukowe z nauczycielami uczelni zagranicznych.

Systematycznie maleje liczba studentów wyjeżdżających za granicę w ramach programu Sokrates/Erasmus, z 9 w roku 2005/2006 do 3 w roku akademickim 2008/2009. W latach 2006 – 2006 - IEiZ gościł 12 studentów z Portugalii, którzy przyjechali w ramach programu LLP Erasmus. Niewielka skala wymiany prawdopodobnie wynika z braku zainteresowania wyjazdami zagranicznymi studentów studiów niestacjonarnych jednocześnie pracujących zawodowo.

Instytut Ekonomii i Zarządzania prowadzi działalność naukową potwierdzoną uzyskiwanymi poprzednio grantami i publikacjami, aczkolwiek stopień jej koncentracji na problematyce zarządzania jest stosunkowo niski. Stan ten wymaga strukturalnych zmian. Poziom umiędzynarodowienia procesu kształcenia na wizytowanym kierunku ocenić należy jako niski.

Załącznik Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Instytut Ekonomii i Zarządzania dysponuje własnym i stosunkowo nowym (z 1997 r.) budynkiem o powierzchni prawie 13 tys. m²., w którym poza dużą aulą (361 miejsc) znajduje się 45 sal mogących pomieścić ponad 2800 osób. Studenci mają do dyspozycji między innymi trzy laboratoria komputerowe (dla 105 osób), czytelnie książek i czytelnie czasopism, dwa bufety, punkty ksero oraz kiosk. Wszystkie sale wykładowe wyposażone są w rzutniki multimedialne oraz dostęp do Internetu. Wykładowcy mogą także korzystać z innych pomocy dydaktycznych. Uczelnia zapewnia pracownikom i studentom dostęp do komputerów i Internetu w ramach nowoczesnej i modernizowanej infrastruktury teleinformatycznej.

Studenci IEiZ korzystać mogą z biblioteki głównej PK oraz dwóch odrębnych czytelni czasopism i książek zlokalizowanych w budynku Instytutu. W pierwszej są 24 miejsca w drugiej 36. W każdej zainstalowano po jednym komputerze umożliwiającym dostęp do elektronicznych katalogów oraz baz danych. Czytelnia czasopism eksponuje ponad 130 czasopism z zakresu zarządzania, finansów i rachunkowości. Z zagranicznych wyłożony jest między innymi *Harvard Business Review* (nie ma go w wersji Polskiej), *Journal of Finance*, *Journal of Political Economy*,

American Journal of Applied Economics, oraz trzy czasopisma ekonomiczne wydawane przez AEA czyli *American Economic Review*, *Journal of Economic Perspectives* oraz *Journal of Economic Literature*. Należy podkreślić, iż studenci mają dostęp do czasopism zagranicznych przez bazy *online* EBSCO oraz Elsevier. Ponadto można skorzystać z platformy *ibuk.pl* umożliwiającej dostęp do 450 tys. książek. Serwisy informacyjny typu LEX, Serwis Podatkowy, Serwis Bankowy umożliwiają dostęp do akt prawnych.

Zakupy dokonywane są na szczeblu biblioteki centralnej. Według informacji pracowników czytelnicy raczej rzadko formułują sugestie zakupu nowych książek. Przedstawiciele kierunku finanse i rachunkowość czynią to częściej niż zarządzania. Warunki lokalowe biblioteki ulegną poprawie po zrealizowaniu w najbliższych dwóch latach nowej inwestycji.

Budynek IEiZ został zaprojektowany w sposób umożliwiający niepełnosprawnym studentom bezpośredni dojazd do wind. Na parterze zainstalowana jest specjalna platforma umożliwiająca przewóz osób na wózkach inwalidzkich do poziomu -1.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia.

Studenci są w pełni zadowoleni z przestronnych, bardzo dobrze wyposażonych sal wykładowych. Studenci korzystają z nowoczesnych technik multimedialnych oraz specjalistycznego oprogramowania. Komunikacja między budynkami Uczelni nie sprawia im problemu. Wszystkie obiekty Uczelni posiadają windy oraz podjazdy w związku z czym są w pełni dostosowane do osób niepełnosprawnych.

Uczelnia dysponuje własnymi obiektami sportowymi, do których studenci mają swobodny dostęp. W znacznej mierze wizytowani korzystają z sal gimnastycznych oraz usług oferowanych przez Przystań Yacht Clubu Politechniki Koszalińskiej.

Baza dydaktyczna wizytowanego Instytutu Ekonomii i Zarządzania należy do jego mocnych stron i zapewnia znakomite warunki studentom kierunku *zarządzanie*.

Część VII. Sprawy studenckie.

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni.

W Politechnice Koszalińskiej funkcjonuje Samorząd Studentów Instytutu Ekonomii i Zarządzania, który jest częścią ogólnouczelnianego Parlamentu Studentów PK. Wybory do samorządu odbywają się na początku każdego roku akademickiego przy rocznej kadencji zarządu. Samorząd działa na podstawie uchwalonego przez siebie Regulaminu, zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa. Członkowie samorządu wizytowanego kierunku zasiadają w uczelnianych komisjach: Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich, Komisji Dyscyplinarnej Uczelni ds. Studentów, Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej Uczelni ds. Studentów, Komisji ds. jakości kształcenia, Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej. Samorząd rozwija się i działa bardzo dynamicznie. Uczelnia umożliwia samorządowi autonomiczne działanie, stwarzając przy tym bardzo dobre warunki współpracy.

Uczelnia nie spełnia wymogów art. 61 ust 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym stanowiącym o 20% udziale studentów w Senacie. Uznaje się za konieczne przy obecnej obsadzie, powołanie dodatkowego przedstawiciela studentów aby osiągnąć ustawowe minimum. Nie ma również 20% udziału studentów w Radzie Instytutu, w związku z czym nie spełniono również wymogów art. 67 ust. 4 ustawy. Konieczne jest uzupełnienie tych braków.

W trakcie przeprowadzanej wizytacji odbyło się jedno spotkanie z przedstawicielami Samorządu Studentów Instytutu Ekonomii i Zarządzanie. Samorządowcy mają do swej dyspozycji w pełni wyposażone biuro, które spełnia ich oczekiwania. Są bardzo zadowoleni z obecnej współpracy z administracją, władzami Instytutu oraz Uczelni. Rada Samorządu Studenckiego zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, uczestniczy w procesie opiniowania podstawowych aktów prawnych.

Bezpośrednio samorządowcy nie mają wpływu na wybór ubezpieczyciela, ale nie zgłaszają zastrzeżeń co do obecnej firmy ubezpieczającej. Pomimo powszechnego zadowolenia, Uczelnia powinna zapewnić Samorządowi Studenckiemu prawo do konsultacji oraz zaopiniowania wyboru ubezpieczyciela. Samorząd dysponuje stałym budżetem pozwalającym na należyte funkcjonowanie. Uczelnia zapewnia możliwość delegowania swoich przedstawicieli na konferencje ogólnopolskie i szkolenia.

Samorząd jest w trakcie przygotowywania własnej strony internetowej. Dotychczasowo korzystał ze strony Parlamentu Studentów PK oraz zakładki Instytutu. Czynnie bierze udział w prowadzeniu forum Instytutu, będącego pierwszym kontaktem studentów z samorządem. Również dostępny jest podczas dyżurów. Samorząd organizuje dwugodzinne szkolenia dla studentów na początku roku akademickiego, zachęcając studentów do podejmowania pracy w strukturach samorządu. Studenci akredytowanego kierunku *zarządzanie* w dużej mierze biorą udział w aktywnej pracy na rzecz samorządu.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki.

Podział świadczeń funduszu pomocy materialnej jest zgodny z kryteriami art. 174 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, co do podziału na cele socjalne i naukowe otrzymanych dotacji. W obrębie Instytutu funkcjonuje Komisja Stypendialna IEiZ oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna dla studentów PK. Wyżej wymienione komisje wypełniają kryteria art. 177 ust 3 ustawy o przeważającym udziale studentów. Przewodniczący są powoływani spośród pracowników Uczelni. Według ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym komisja posiada niezależność w podejmowaniu wszelkich decyzji. Ustawa nie określa przy tym trybu wyboru przewodniczącego lecz gwarantuje większościowy udział studentów w składzie komisji. Wskazane byłoby zachowanie prawa do demokratycznych wyborów przewodniczącego Komisji Stypendialnej oraz Odwoławczej Komisji Stypendialnej.

Studenci kierunku *zarządzanie*, pobierają wszystkie oferowane przez uczelnie formy pomocy materialnej. Politechnika Koszalińska wydając decyzje stypendialne spełnia wymagania art. 207 ust. 1 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wszystkie formalności związane z ubieganiem się o stypendium, pobór wniosków oraz odbiór decyzji studenci załatwiają w dziale pomocy materialnej, który według ich opinii bardzo dobrze funkcjonuje.

Uczelnia posiada kilka własnych domów studenta. Studenci otrzymują miejsca w akademiku zgodnie z kryteriami art. 185 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym oraz na zasadach zawartych w oddzielnym regulaminie. Oferowane standardy lokalowe są adekwatne do niezbyt wygórowanej opłaty z tytułu zamieszkania w akademiku. Ponadto studenci mogą korzystać ze stołówki studenckiej oraz baru szybkiej obsługi.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

W trakcie wizytacji w Politechnice Koszalińskiej odbyło się jedno spotkanie ze studentami kierunku zarządzanie. W spotkaniu wzięło udział około 30 studentów wyłącznie I roku studiów stacjonarnych II stopnia. Studenci przebywający na sali wyrazili powszechne zadowolenie z wyboru uczelni oraz kierunku studiów. Są poinformowani o dodatkowych konsultacjach oraz bardzo często z nich korzystają. Znają terminarz zaliczeń oraz program studiów. Wielkość grup

wykładowych jest dostosowana do wielkości sal, co sprzyja swobodnemu dostępowi do oferowanej wiedzy.

Studenci na ogół są zadowoleni z pracy Dziekanatu, jednakże podkreślają, że częstokroć nie można uzyskać w nim podstawowych informacji odnośnie zapisów na seminaria, wyboru promotora czy też zmiany w planie zajęć. Wydaje się, że przekazywanie studentom informacji wyłącznie przez starostów grup nie jest wystarczające, w związku z czym Uczelnia powinna zamieszczać tego typu informacje z dokładnym wyjaśnieniem również na stronie internetowej oraz w uczelnianych gablotach. Studenci są zadowoleni z systemu i trybu rozliczania praktyk studenckich oraz funkcjonowania systemu pomocy materialnej. Wpłaty regulowane są terminowo, a terminarz składania podań nie sprawia większego problemu.

Studenci z zainteresowaniem uczestniczą w wykładach z języka obcego, dostosowanego poziomem zaawansowania do umiejętności studentów a fachową terminologią do kierunku studiowania. W pełni deklarują chęć wprowadzenia obowiązkowych certyfikatów językowych, potwierdzających znajomość języka wg powszechnie obowiązującej skali biegłości. Sporadycznie korzystają z odbywających się na Uczelni zajęć fakultatywnych. Potwierdzają znajomość systemu punktów ECTS. W małym stopniu uczestniczą w programach wymiany międzynarodowej *Socrates Erasmus*. Wydaje się, że wskazane byłoby spopularyzowanie wśród studentów wyżej wymienionego programu.

Studenci mają bardzo duże zastrzeżenia co do systemu wyboru promotora oraz seminariów. Odgórnice przypisani są do konkretnych promotorów, bez możliwości zmiany. Częstokroć zdarza się, że studenci na prośbę o przeniesienie uzyskują odmowę, tym samym zmuszeni są do pisanie pracy na temat nie związany z ich zainteresowaniami. Szczególną trudność sprawia im przedmiot statystyka matematyczna. Według opinii studentów, wykładowca nie rozgranicza materiału na oddzielne ćwiczenia oraz wykłady. Skutkiem takiego postępowania jest nadmiar teorii na zaplanowanych ćwiczeniach, na których to studenci nie realizują projektów, wymaganych na egzaminie końcowym rocznym. Studenci obawiają się, że nie poradzą sobie z zaliczeniem przedmiotu podczas sesji egzaminacyjnej.

Władze Uczelni zapewniają należyte funkcjonowanie i finansowanie instytucji oraz organizacji studenckich. Bez zarzutu oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa działa system opiniowania aktów prawnych przez Parlament Studentów PK. System odpłatności za studia jak i wzór umowy zawieranej pomiędzy studentem a uczelnią również spełnia kryteria oceny spraw studenckich. Umowa nie zawiera klauzul niedozwolonych uznanych przez UOKiK, a studenci nie muszą ponosić żadnych opłat dodatkowych z tytułu studiowania.

Politechnika Koszalińska nie spełnia wymogów zawartych w art. 202 pkt 6 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z 20% uczestnictwem studentów w organach kolejalnych Uczelni.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart egzaminacyjnych i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

1. **Album studentów** - prowadzony jest prawidłowo, centralnie dla całej Uczelni. Wpisy są sporządzane zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634),

2. **Księga dyplomów** – jednolita dla całej Uczelni i zawiera wszystkie wpisy, zgodnie z w/w rozporządzeniem,
3. **Karty okresowych osiągnięć studenta** – sporządzane w sposób poprawny,
4. **Protokoły zaliczenia przedmiotu** – sporządzane w sposób poprawny,
5. **Rejestr wydanych indeksów i legitymacji** – prowadzony w sposób poprawny.
6. **Indeksy** – prowadzone poprawnie.
7. **Teczki osobowe studentów** - (w tym: nowoprzyjętych, przeniesionych, urlopowanych, skreślonych). Analiza losowo wybranych teczek studentów, wykazała, iż są one prowadzone w sposób prawidłowy i zawierają wszystkie wymagane dokumenty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów tj.: oryginał lub odpis świadectwa dojrzałości, ankietę osobową studenta, poświadczoną przez Uczelnię fotokopię dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, aktualną fotografię kandydata, dokumenty postępowania kwalifikacyjnego, kopię decyzji o przyjęciu na studia oraz oryginał potwierdzenia jej doręczenia, podpisany przez studenta akt ślubowania, karty okresowych osiągnięć studenta, a także potwierdzenie odbioru legitymacji studenckiej i indeksu.

Stwierdzono, że wszystkie decyzje wydawane w indywidualnych sprawach studenckich mają wymaganą przepisami formę.

Analiza dokumentacji toku studiów pozwoliła na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona w sposób prawidłowy.

Część IX. Podsumowanie.

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.

Tabela nr 5.

Część raportu	Nazwa Standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta				Tak	
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania			Tak		
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna				Tak	
Cz. II	Efekty kształcenia				Tak	
Cz. V	Badania naukowe				Tak	
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości				Tak	
Cz. VI	Baza dydaktyczna	Tak				
Cz. I, VII	Sprawy studenckie		Tak			
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki		Tak			
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem		Tak			

Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia				Tak	
-----------	----------------------------	--	--	--	-----	--

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce (uzasadnienie powinno nawiązywać do uwag zawartych w treści raportu) oraz ewentualne zalecenia.

Zagrożony jest proces kształcenia realizowanego na studiach II stopnia kształcenia na kierunku „zarządzanie”. Bez zdecydowanego wzmocnienia kadrowego w grupie samodzielnych pracowników naukowych dalszy nabór studentów na studia II stopnia stanie się niemożliwy. Uwzględniając rzeczywistą liczbę studentów poszczególnych lat, należy odnotować trend rosnący. Oznacza to, że stale wzrasta popularność tego kierunku studiów. Pozycja rynkowa tego kierunku jest dobra. Gospodarka lokalna i regionalna potrzebuje specjalistów po tym kierunku studiów. Perspektywy dla tego kierunku są obiecujące.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Władze poinformowały o podjętych działaniach naprawczych w celu przede wszystkim wzmocnienia kadry dydaktycznej na studiach II stopnia.

